

Mkj:n ESITYS
Mh 17.11.2014

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2015 – 2017 JA TALOUSARVIO 2015

Kainuun liitto

C:4

KAINUUN LIITON TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2015 – 2017 JA TALOUSARVIO VUODELLE 2015

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. LIITON TOIMINTA-AJATUS JA TOIMINNAN PAINOPISTEET	5
3. KAINUUN LIITON KESKEISET TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT	8
3.1. Edunajaminen ja yhteistyö	8
3.1.1 Edunajamisen teemat ja tavoitteet 2015	8
3.1.2. Alue- ja kuntayhteistyö	12
3.1.3. Kansainvälinen toiminta	13
3.1.4 Viestintä, markkinointi ja yhteiskuntasuhteet	16
3.2 Aluekehitys	17
3.2.1 Kainuu-ohjelman toteutus / Maakuntastrategia- ja ohjelmatyö sekä sen toimeenpano	18
3.2.2 EU -ohjelmien toimeenpanon organisointi	21
3.2.3 Euroopan alueellisen yhteistyön (EAY) ja raja-alueohjelmien (ENI) ohjelmat	21
3.3 Alueidenkäyttö	21
3.3.1. Maakuntakaavoitus	22
3.3.2. Muut viranomaistehtävät	22
3.3.3. Liiton sisäiset tehtävät tehtäväjaon mukaisesti	22
3.4 Hallintopalvelut	23
4. LIITON TALOUS	26
4.1 Vuoden 2015 talousarvio	26
4.2 Toiminta- ja taloussuunnittelukauden taloussuunnitelma	27
4.3 Kainuun liiton organisaatio	28
5. SEURANNAN JA ARVIOINNIN PÄÄKOhteet	29

1. JOHDANTO

Kainuun liiton toiminnan painopisteet vaihtuvat ajallisesti nopeasti: Nykyisen perussopimuksen mukainen toiminta alkoi vuonna 2013, jolloin maakunnan liiton työn uudistaminen kohdistui lakisääteisiin tehtäviin ja annettuihin henkilö- ja talousresursseihin perustuvan toiminnan uudelleen organisointiin ja maakuntastrategiatyön käynnistämiseen. Kuluvana vuotena voimavaroja on keskitetty ydintehtävissä kahden vaihekaavan sekä laajana prosessina vedetyn maakuntasuunnitelman, -ohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman laatimiseen.

Tuleva vuosi tuo jälleen uudet haasteet. Edessä olevat eduskuntavaalit ja niiden jälkeen muodostettavan hallituksen ohjelman linjaukset nostavat edunajamisen tehtävät maakunnan liittojen painopistealueeksi. Kuluvan vuonna aloitetaan maakuntakaavan kokonaistarkistus ja päästään vauhtiin EU-ohjelmien ja maakuntaohjelman toimeenpanossa. Kainuun elinkeinojen kehittämisessä on kasvavat haasteet keskellä taloustaantumaa ja julkisen talouden kiristyvää tilaa. Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma nimettiin tämänvuoksi ”Taantumien kamppailun TOPSUKSI”.

Kainuun liitto kehittää toimintaansa luottamushenkilöjohdon, kuntien ja muiden sidosryhmien sekä henkilöstönsä antaman palautteen pohjalta. Oman toiminnan painopisteet ja linjaukset johdetaan hyväksytystä maakuntasuunnitelmasta ja -ohjelmasta.

Kainuun keskeiset kehittämishaasteet ovat: väestön määrällisen ja rakenteellisen kehityksen kääntäminen, työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantaminen, terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, alueen saavutettavuuden parantaminen ja vetovoimaisen maakuntakuvan vahvistaminen. Keskeisimmät toteutuskeinot liittyvät elinvoimaisen ja kannattavan yritystoiminnan vahvistamiseen – taantumien taittamiseen. Talvivaara Sotkamo OY:n konkurssi ja sen vaikutusten hoitaminen ja edelleen korostunut elinkeinoelämän uusiutumisen ja kasvun tarve luovat Kainuun kehittämiselle entistä suuremmat vaatimukset.

Kainuun liiton keskeinen toimintamalli on yhteistyön rakentaminen ja vahvistaminen niin maakunnan sisällä kuin ulospäin. Kainuun julkisen sektorin palvelut ja toiminnot ovat pitkään olleet niin valtio- kuin kuntasektorin osalta supistusten ja organisaatiomuutosten kohteena. Valtion työpaikat ja muu läsnäolo alueella on dramaattisesti vähentynyt parin kymmenen vuoden aikana. Maakunnassa nyt olevien sote-, koulutus- ja muiden palveluiden sekä eri instituutioiden toiminnan jatkumisella on ratkaiseva merkitys koko aluetalouden ja Kainuun vetovoimaisuuden kehittymisen kannalta. Eri toimintoilla ja maakunnallisilla toimijoilla on hyvin vahva keskinäisriippuvuus.

Yhteistyön lisäämisessä ja jatkuvassa edunajamisessa monikanavainen ja digitalisoituva media antaa uusia mahdollisuuksia Kainuullekin. Mahdollisuuksien hyväksi käyttäminen edellyttää panostuksia uusien viestintäkanavien hallintaan ja osaavaan käyttämiseen. Myös kansainvälinen toimintamme tulee entistä enemmän painottumaan tehokkaalle kohderyhmäviestinnälle ja lisääntyvälle työajankäytölle. Erityisenä tavoitteena on saada Kainuuseen entistä enemmän niin kansallisia kuin kansainvälisiä (erityisesti EU) rahoituspanoksia investointien ja kehittämishankkeiden rahoittamiseksi.

Valtakunnallinen sote-uudistus, kuntien ratkaisut kuntayhteistyön ja -raken- teiden osalta, aluehallinnon selkeyttäminen ja vahvistaminen – jossa maakun- tien tavoite on kolmiportainen demokraattinen malli – sekä keskeisten palvelu- jen ja liikenneyhteyksien kehittäminen ovat haasteita, joiden voittamiseen Kai- nuussa on tarpeen keskittää nyt voimia.

Kajaanissa 12.11.2014

Pentti Malinen
maakuntajohtaja

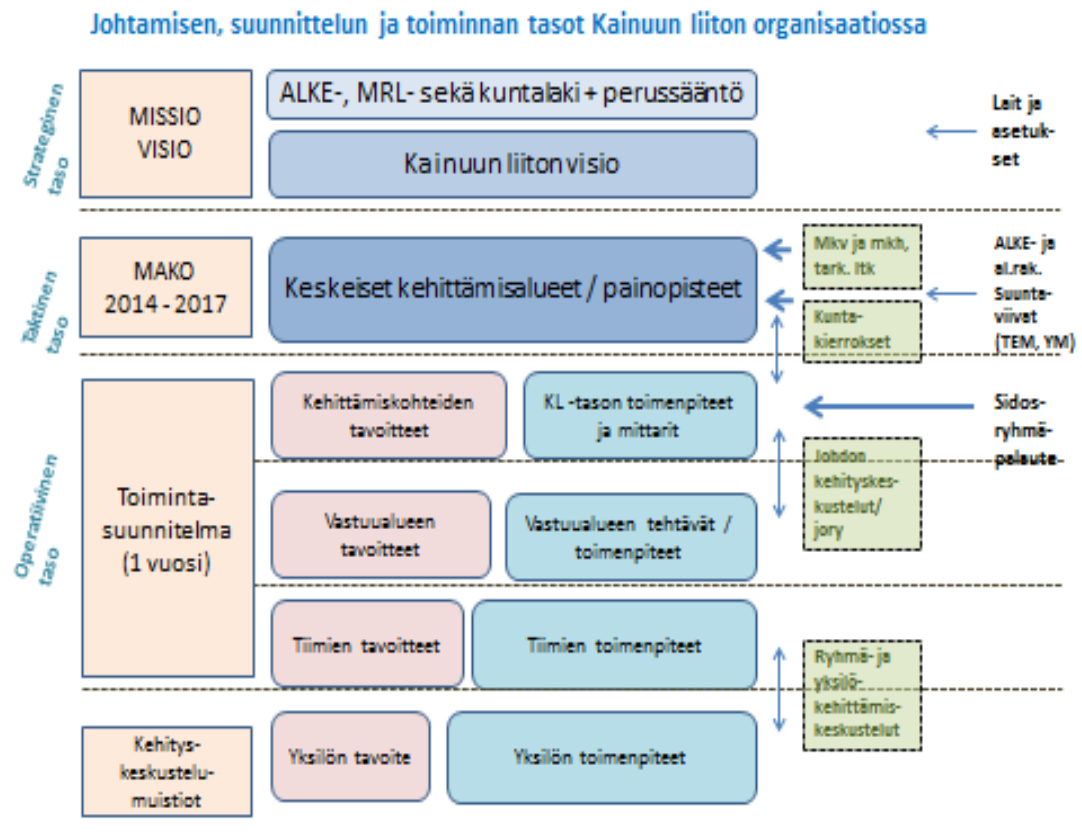
2. LIITON TOIMINTA-AJATUS JA TOIMINNAN PAINOPISTEET

Kainuun liiton perustehtävä on:

Kainuun liitto toimii Kainuussa **aluekehitysviranomaisena** aluekehittämislainsäädännön perusteella. Kainuun liitto vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä maakunnassa ja edistää suunnitelmien toteuttamista sekä toteuttaa lain mukaiset EU-ohjelmien suunnittelu- ja toimeenpanotehtävät. Alkanutta ohjelmakautta silmällä pitäen uudistettu aluekehitys- ja rakennerrahastolainsäädäntö on tullut voimaan 17.1.2014.

Maankäyttö- ja rakennuslain perusteella Kainuun liiton tehtävänä on toimia maakunnan **suunnitteluviranomaisena**. Lain mukaan maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma - maakuntaohjelma. Maakuntasuunnitelma ohjaa maakuntakaavojen ja maakuntaohjelmien laatimista.

Kesällä 2012 hyväksytyin perussopimuksen mukaan Kainuun liitto edistää asukkaiden hyvinvointia ja kestävästä kehitystä alueellaan (missio).

Kainuun liiton toiminta-ajatus, arvot ja visio

*Kainuun liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden toimintaympäristön, elinkeinojen ja palveluiden kehittäjänä. Liitto edistää yhteistyötä maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa ja ajaa maakunnan asukkaiden ja kuntien etuja. Tämän toteuttamiseksi liitto toteuttaa hankkeita ja tekee tutkimus-, kehittämis-, suunnittelu- ja edunajamistyötä toimien jäsenkuntien ja muiden sidosryhmien yhteistyöelimenä. *Kainuu-ohjelma* on Kainuun liiton toiminnan linjausten perusta, joka antaa tavoitteet liiton toiminnalle.*

Kainuun liiton toiminnalliset arvot ovat vastuullinen asiantuntemus, avoin vuorovaikutus ja keskinäinen luottamus.

Kainuun liiton *visiona* on olla arvostettu ja tuloksellinen Kainuun kehittäjä ja haluttu yhteistyökumppani.

Kainuu-ohjelmassa *Kainuun kehittämisen arvoiksi* määriteltiin:

- uudistuminen ja luovuus
- kehitysmuutoskyky ja rohkeus
- positiivisuus, kannustavuus ja suvaitsevaisuus sekä
- työn ja yrittäjyyden arvostus.

Kainuun maakunnan kehittämisvisio 2035 on määritelty maakuntaohjelmassa:

Hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu

Kainuulaisten hyvinvointi ja elämisen laatu tehdään osaamisella, yrittämisellä ja yhteistyöllä, rohkeasti uudistuen.

Suunnitelmakauden 2015 – 2017 painopisteitä ovat:

1. Kainuu-ohjelman toimeenpano

- Käynnistetään Kainuu-ohjelman toimeenpano hankkeistamalla tavoitteet rakennerahasto-, kansallisia ja kansainvälisiä rahoituslähteitä monipuolisesti ja aikaisempaa laajemmin hyödyntäen
- Kainuun liitto toteuttaa välittävänä viranomaisena Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmaa sekä osallistuu aktiivisesti muiden ohjelmien alueelliseen toimeenpanoon Kainuussa uuden aluekehityslain mukaisesti
- Kainuun liitto valmistelee hankepäättöksiä ja asioiden maakunnan yhteistyöryhmälle sekä toimii aktiivisesti Kainuun eri rahoittajaviranomaisten keskenään organisoimassa rahoitusryhmässä
- Maakuntakaavan kokonaisuudistus käynnistetään tavoitteena alueen elinvoimaa vahvistava alueiden käyttö ja sen ennakoiva suunnittelu
- Edunajaminen kansallisella ja kansainvälisellä tasolla on osa maakuntaohjelman toimeenpanoa ja Kainuun kehittämistä

2. Paikallisen elinvoiman vahvistaminen

- Kainuun liiton vetovastuulla suunnitellaan ja koordinoidaan Talvivaaran kriisin vaikutusten jälkihoitoon ja uuteen kasvuun tähtäävät äkillisen rakennemuutoksen toimenpiteet
- Kestävän ja kannattavan elinkeinotoiminnan edellytysten vahvistaminen ja yrittäjyyden kehittäminen
- Kainuun liiton rooli elinkeinojen kehittämisessä on toimintaympäristön kehittäminen ja erityisesti osaamisen rakenteiden kehittäminen (älykkään erikoistumisen strategia)
- Elinvoimapolitiikka sisältää yritys- ja elinkeinotoiminnan (aluetalous) lisäksi toimenpiteet, jotka lisäävät Kainuun vetovoimaa asumisen, matkailun ja vapaa-ajan toimintojen ja yrittämisen sekä investointien osalta
- Elinvoimapolitiikkaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kuntien, kehitysyhtiöiden, yrittäjäjärjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa maakuntaohjelman linjausten mukaisesti – tavoitteena tiivis kehittäjäverkosto

3. Kainuun edunajaminen

Perussopimuksen mukaan Kainuun liiton tehtävänä on ajaa maakunnan etua kansallisen ja Euroopan politiikan tasolla. Kainuun liitto luo ja hoitaa yhteistyötä ja kumppanuuksia maakunnassa ja maakunnan ulkopuolella uudella toimintamallilla. Viestintä ja markkinointi toimii edunajamisen strategisena tukena.

Vuoden 2015 edunajamisteemat on esitetty otsikkotasolla luvussa Edunajaminen. Niiden toteutus esitetään maakuntahallituksen hyväksymässä Kainuun edunajamisen hankeluettelossa 2015, joka hyväksytään tammi-helmikuun aikana.

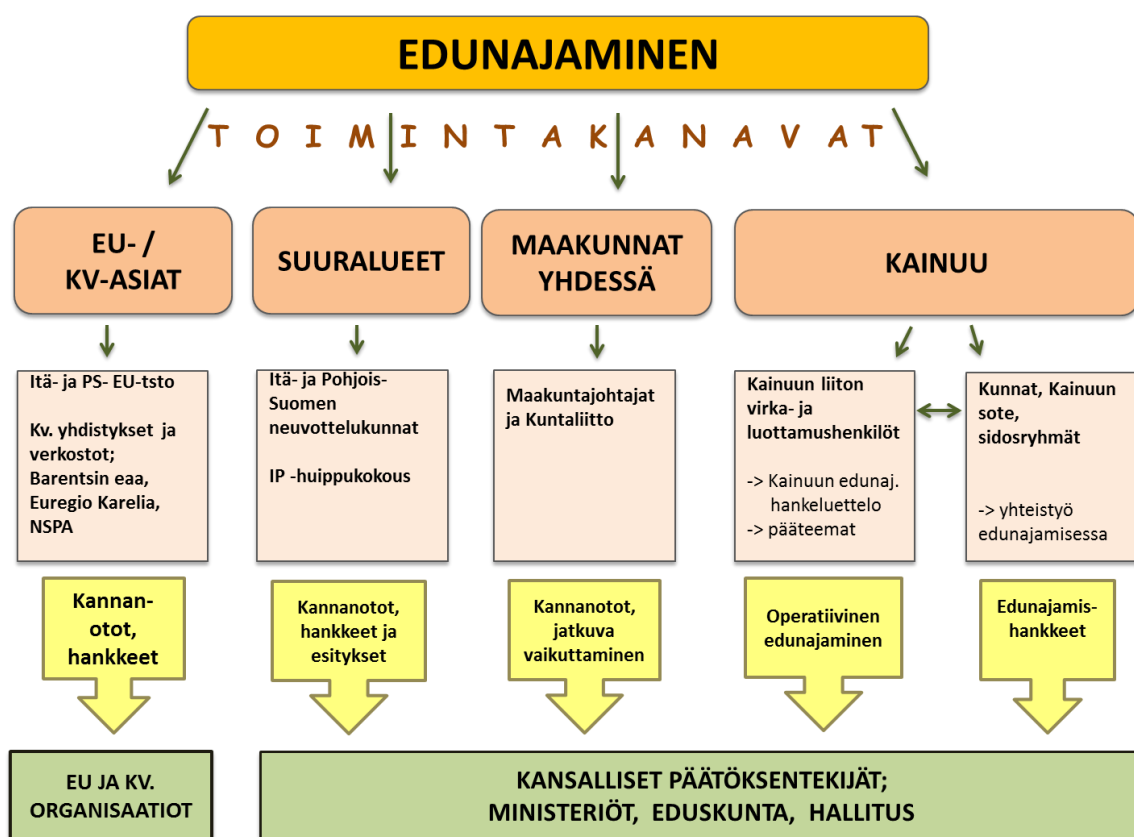
Maakunnallisen markkinoinnin tehtävänä on huolehtia kansallisella ja kansainvälisellä tasolla maakunnan positiivisesta tunnettavuudesta.

Laaja-alainen yhteistyö sote-palvelujen kehittämisessä Kainuussa sekä osana tulevaa sote-uudistusta.

3. KAINUUN LIITON KESKEISET TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

3.1. Edunajaminen ja yhteistyö

Edunajaminen ja alueyhteistyö ovat keinoja toteuttaa maakuntaohjelmaa ja aluekehitystehtävää. Tähän kokonaisuuteen kuuluu kansallinen ja kansainvälinen edunvalvonta sekä ennakoiva edunajaminen kuvan 1 mukaisesti jäsennettynä. Kainuun liiton edunajamista koordinoi maakuntajohtajan vetämä edunajamistiimi.

Kuva 1. Kainuun liiton edunajamisen kohteet ja kanavat

3.1.1 Edunajamisen teemat ja tavoitteet 2015

Kainuun liitto toimii maakunnan edunvalvojana ja -ajajana maakuntaohjelman tunnistamien haasteiden ja asetettujen painopisteiden mukaisesti. Vuonna 2015 erityisenä vaikuttamiskohteena on tuleva hallitusohjelma. Ennakoivuus ja varautuminen myös äkillisiin edunvalvontatehtäviin tulevat korostumaan. Talvivaaran kriisin vaikutusten torjumiseksi erityisesti työllisyyden osalta tarvitaan myös varsinaista ÄRM-ohjelmaa laajempia toimenpiteitä, joissa edunajamisella on tärkeä rooli.

Seuraavan hallitusohjelman sisältöön vaikuttaminen 2015

Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat ovat yhteisessä huippukokouksessaan 27.8.2014 asettaneet hallitusohjelmaneuvoittelujen päätavoitteeksi suunnanmuutoksen aluepolitiikkaan. Maakunnat peräänkuuluttavat laaja-alaista aluepolitiikkaa, joka perustuu elinvoimaisten kuntien ja maakuntien vahvuuksille. *Aluelähtöisyyttä ja läheisyysperiaatetta* on vahvistettava. Uudistuksen päälinjat ovat seuraavat:

1. Itä- ja Pohjois-Suomen rikkaiden luonnonvarojen ja luontoarvojen hyödyntäminen ja jalostaminen mahdollisimman pitkälle tulee nähdä keskeisenä keinona koko Suomen *yrittäjä- ja vientivetoisen kasvun* ja kansainvälisen kilpailukyvyyn edistämiseksi. Maakuntien keskeisten elinkeinoelämän kehittämishankkeiden toteuttamista edistetään.
2. Mineraaleista ja uusiutuvista luonnonvaroista jalostetaan *korkeaa osaamista* hyödyntäen korkean arvonlisän tuotteita, palveluja ja energiaa. Vahvistetaan osaamista alueen tutkimus-, kehittämis- ja oppilaitosten kautta.
3. Koko maahan kehitetään parlamentaarisen valmistelun kautta alueiden omiin vahvuuksiin, tietämykseen ja erityispiirteisiin perustuva *demokraattista aluehallintoa*. Ratkaisun pohjaksi tarvitaan sekä valtio- että kuntahallinnon aluetason tehtäviä koskeva selvitys. Tavoitteena on myös monikerroksisen hallinnon keventäminen, erilaisten aluejakojen yhtenäistäminen ja paikallisen päätösvallan vahvistaminen.
4. *Saavutettavuuden* ja toimivan logistiikan kehittämiseen on panostettava, jotta Itä- ja Pohjois-Suomen luonnonvarojen ja muiden mahdollisuuksien (ml Venäjän ja Arktisen alueen) hyödyntäminen mahdollistuu. Yrityselämän tarpeet täytyy asettaa etusijalle. Erityisesti viennin kehittämisen, alueen elinkeinohankkeiden ja biotalouden tarpeiden tulee nykyistä voimakkaammin ohjata valtakunnallista lentoliikennestrategiaa, tietoliikenne- ja väylähankkeita.

Hallitusohjelmaan liittyvä yksityiskohtaiset esitykset ovat:

Kolmiportaisen, demokraattisen hallintorakenteen valmistelu

- valtion ja kuntapohjaisten aluetason organisaatioiden vahvistaminen ja selkeyttäminen tulevalla hallituskaudella (maakuntien liittojen yhteinen, valmistelussa oleva tavoite)
- Kainuun liiton ja Kainuun ELY-keskuksen toimintojen säilyminen alueella toteutuupa mikä tahansa aluehallintoon kohdistuva uudistus tulevalla hallituskaudella

Yleisten lupaprosessien kehittäminen

- maakuntakaavan vahvistamismenettelyn kehittäminen tai siitä luopuminen tulevassa maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa (maakuntien liittojen yhteinen tavoite)

Uusiutuvan energian kansallinen edistäminen

- puuenergian ja turve-energian kilpailukyvyyn parantaminen
- luonnonvara- ja ympäristötekniikan innovaatiotoiminnan vahvistaminen esim. puurakentamisen hyödyntäminen tuulivoimaloiden rakentamisessa

Aluepolitiikan instrumenttien vahvistaminen

- kansallisen kaupunki- ja innovaatiopolitiikan (MAL ja INKA) laajentaminen koskemaan kaikkia maakuntakeskuksia
- kuljetustuen säilyttäminen ja korottaminen (uusi logistiikkatuki)

Kainuun kärkihankkeet tulevaan liikennepoliittiseen selontekoon

- Vt22-yhteysvälihankkeen loppuun saattaminen
- Ylivieska-lisalmi-Kontiomäki –radan parantaminen
- Vt5:n pullonkaulojen poistaminen yhteyksien nopeuttamiseksi

Jatkuvan edunajamisen teemat 2015 - 2016

Teema 1:

Työpaikkojen varmistaminen ja luonti (julkinen ja yksityinen sektori)

- valtion aluehallinnon palvelujen jatkuvuuden turvaaminen Kainuussa, erityisesti
  - o Pelson vankilan peruskorjauksen toteuttaminen
  - o Kainuun ELY -keskuksen säilyttäminen ja valtion palvelujen säilyttäminen kunnissa
- Valtakunnallisen Luontokeskuksen perustamiseen liittyvä uhka/mahdollisuus: Maa- ja metsätalousministeriön alaisten toimipisteiden kehittäminen Kainuussa:
  - o Metla (Metsäntutkimuslaitos) Puolanka/Paljakka, 4-8 henkilötyövuotta.
  - o MTT (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus) Sotkamo, noin 20 henkilötyövuotta.
  - o RKTL:n (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos) Kainuun toimipaikka, noin 10 henkilötyövuotta.
- Kuhmossa Ystävyyden puiston tutkimuskeskuksen (SYKE) vahvistaminen
- huolenpito Kainuun peruselinkeinojen toimintaedellytyksistä; erityisesti lupakäytäntöjen joustavoittaminen
- kaivostoiminnan lupakäsittelyn nopeuttaminen ja liikenneyhteyksien kehittämisen erillinen rahoitus
- uusien ict – mahdollisuuksien parantaminen (supertietokoneet, sähköverot / palvelinkeskus) datacenterin kilpailukyky

Teema 2:

Paikallisen päätösvallan ja palvelujen säilyttäminen maakunnassa

- Pohjois-Suomen sote-alueen ja Kainuun tuotantoalueen perustamiseen ja näihin liittyviin sopimus- ja rahoitusmalleihin vaikuttaminen yhdessä kuntien ja Kainuun soten kanssa
  - o Kainuun keskussairaalan säilyminen päivystys- ja synnytys sairaalana
  - o Kelan rahoitusmallikokeilu Kainuuseen (yksikanavainen rahoitusmalli)
- Kuntarakenneselvitykseen osallistuminen asiantuntijatahona ja työvaliokunnassa
- ELY:n ja Kainuun liiton yhteistyö alue- ja yrityskehittämisessä ja näiden toimintojen aseman turvaaminen mahdollisessa aluehallintouudistuksessa

Teema 3:

Toimiva koulutusketju, osaavan työvoiman saanti, osaamisen kehittäminen sekä tehokas ja vaikuttava innovaatiotoiminta

- Korkea-asteen koulutuksen ja päätösvallan säilyminen Kainuussa
  - o Kajaanin ammattikorkeakoulun säilyttäminen itsenäisenä
- Pysyvän ja riittävän rahoituspohjan varmistaminen Kainuun korkea-asteen koulutukselle ja tutkimukselle sekä Kajaanin yliopistokeskuksen pysyvän aseman ja rahoituspohjan varmistaminen

Työvoiman saatavuus

- Työvoiman kohtaanto-ongelmien *ennakointi* aikuiskoulutuksessa ja työvoimapolitiisessa rahoituksessa

Teema 4:

Kainuun saavutettavuuden varmistaminen

Rahoitus

- uuden liikennepolitiikan pilottikokeilu Kainuuseen
- joukkoliikenteen ja yksityisteiden rahoituksen turvaaminen

Lentoliikenneyhteyksien varmistaminen

- Kajaanin lentoaseman aseman vahvistaminen ja yhteyksien kehittäminen

Liikenneinfra

- ks. liikennepol.selontekoon esitettävät hankkeet
- muut hankkeet tarkennetaan Kainuun edunajamisen hankeluettelossa*

Liikenneyhteyksien toimivuus

- Suomen (Kainuun) ja Venäjän välisen rautatieliikenteen toimivuus Pietari - Moskova ja Petroskoi, satamayhteydet Koillisväylälle
- Venäjän rajan ylitysten joustavoittaminen ja viisumivapautteen valmistautuminen (Itä- ja Pohjois-Suomi yhdessä)

Tietoliikenneyhteydet

- kattavan tietoliikenneverkon rakentamisen, laajakaistahankkeen rahoituksen varmistaminen liittyen sote-uudistuksen palvelujen uusiin toteutusmahdollisuuksiin (Itä- ja Pohjois-Suomi yhdessä)

Teema 5:

Äkillisten edunvalvontatehtävien ennakointi ja varhainen puuttuminen

Talvivaaran kriisiin liittyvän äkillisen rakennemuutostoiminnan suunnittelu ja koordinointi osana aluekehitystehtävää.

3.1.2. Alue- ja kuntayhteistyö

Kainuun maakuntaohjelman mukaan: ”Tavoitteena on vahva maakunnallinen sosiaalinen pääoma, jonka rakennusaineita ovat luottamus, laajapohjainen yhteistyö ja uudistumiskyky. Ratkaisevan tärkeää Kainuu kehittämisessä on alueen ja sen toimijoiden uudistumiskyky ja yhteistyö alueen sisällä, kansallisesti ja kansainvälisesti.”

Kainuu toimii vuonna 2015 Pohjois-Suomen neuvottelukunnan puheenjohtajamaakuntana; Pohjois-Suomen sote-alueen valmistelussa sekä tulevaan hallitusohjelmaan vaikuttamisessa tällä foorumilla on poikkeuksellisen paljon tehtävää ja painoarvoa. Kainuu tulee toimimaan myös Itä-Suomen neuvottelukunnassa ja edistämään aktiivisesti myös koko IP-suuralueen yhteisiä intressejä.

Alue- ja kuntayhteistyön päätehtävät ovat toimintaympäristön ja elinkeinojen kehittäminen mm. ylimaakunnallisten ohjelmien ja hankkeiden avulla sekä tähän liittyvä edunajaminen. Yhteistyömuotoja ovat:

- Vapaaehtoinen edunajaminen ja yhteistyö Pohjois-Suomen neuvottelukunnan ja Itä-Suomen neuvottelukunnan kanssa
- IP -yhteistyön edistäminen ja rakennerahasto-ohjelmien yhteisten toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus (mm. lentoliikennestrategia)
- Yhteys Kuntaliiton edunvalvontaan ja asiantuntijayhteistyöhön mm. maakuntajohtajien, aluekehitysjohtajien, suunnittelujohtajien kesken sekä kansainvälisessä toiminnassa: ajankohtaisia ovat kuntien rahoitukseen, sote - palveluihin sekä aluekehittämiseen ja alueiden käyttöön liittyvä lainsäädäntö
- Kainuun kuntien yhteistyö: kuntajohtajakokoukset, kuntakierrokset, kuntapäivä (kuntapäätäjille) ja toimialakohtainen yhteistyö; tavoitteena on laajentaa kuntastrategioiden laadintaa palvelevaa tilasto- ja ennakointityötä
- Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnat muodostavat maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueen alueiden kehittämisestä annetun lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi

Edunajamisen vahvistamiseksi tarvitaan entistä vahvempaa verkostoitumista ja yhteistyötä maakunnan sisällä. Kuntakentän lisäksi erittäin tärkeää on yhteistyö alueen elinkeinoelämän ja sitä edustavien järjestöjen kanssa (yrittäjä- ja tuotta-

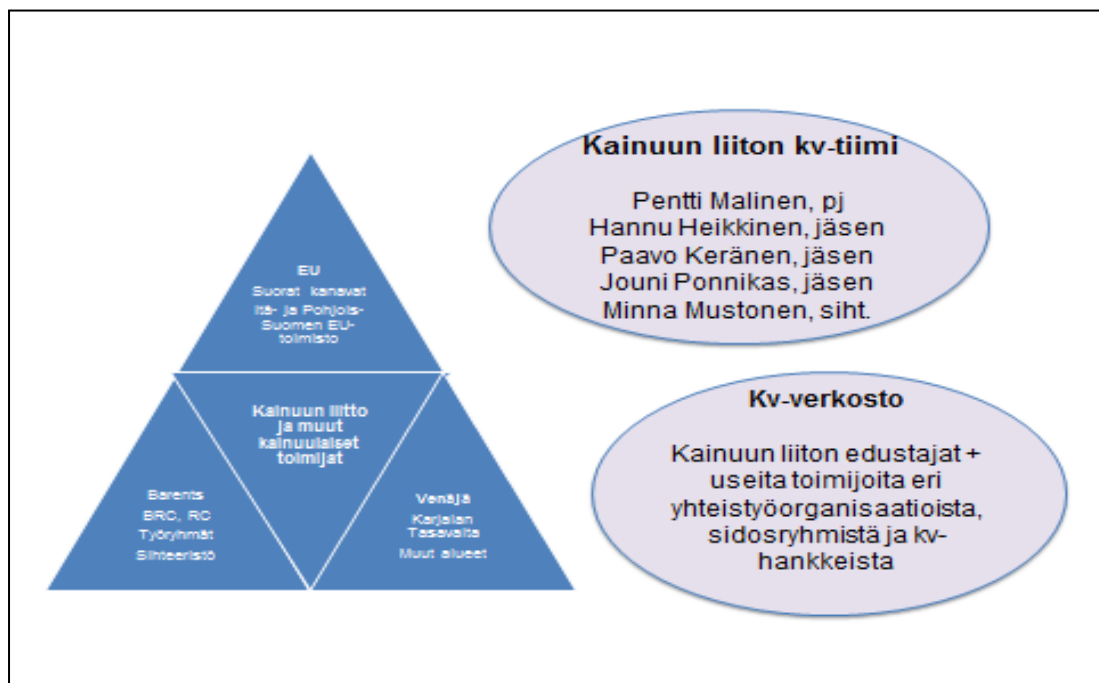
jajärjestöt, kauppakamarit) sekä kaikkien maakunnallisten toimijoiden kanssa. Yhteisenä nimittäjänä tälle toiminnalle on elinvoimapolitiikka.

Keskeisiä alue- ja muuhun yhteistyöhön liittyviä tapahtumia vuonna 2015 ovat perinteiset maakuntajuhla (Kanervan päivä), itsenäisyyspäivän vastaanotto sekä osallistuminen 2015 Suomi Areenaan maakuntien yhteisellä esiintymisellä sekä Suomi 100v-juhluvuoden järjestelyihin.

3.1.3. Kansainvälinen toiminta

Kainuun liitto toteuttaa aluekehitysviranomaisen kansainväliseen rooliin kuuluvaa jatkuvaa kansainvälistä toimintaa, joka liittyy liiton perustehtäviin aluekehittämiseen ja alueiden käytön suunnitteluun. Kainuun liiton kansainvälistä toimintaa koordinoi maakuntajohtajan vetämä kv-tiimi.

Kv-tiimi ja kv-toimijaverkosto:

Kainuun liiton sisäisin järjestelyin siirretään henkilöstöresursseja kansainvälisen toiminnan, etenkin kansainvälisen edunvalvonnan ja viestinnän tehostamiseksi. Vuonna 2015 ajankohtaisia asioita ovat kieliversioiden tuottaminen Kainuun liiton verkkosivuista sekä kainuulaisen verkkosivutarjonnan kartoittaminen ja Kainuun liiton roolin hakeminen niiden linkittäjänä ja täydentäjänä (englanti, venäjä). Tässä toimitaan yhteistyössä Kainuun Edun ja muiden kainuulaisten toimijoiden kanssa.

Tavoitteena on hyödyntää kansainvälisiä harjoittelijoita ja opinnäytetyön tekijöitä toiminnan tukena, mikä edellyttää järjestelmällistä tarpeiden ja mahdollisuuksien kartoittamista.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto kansainvälisen toiminnan tukena

Maakunnan pysyvä edustus Brysselissä hoidetaan Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston kautta; toimintaan osallistuu seitsemän maakuntaa. Kainuu toimii toimiston työvaliokunnan puheenjohtajana vuonna 2015.

Kainuun liitto aktivoi ja koordinoi kainuulaisten tahojen kansainvälistä toimintaa (ns. kotipesätoiminta) sekä osallistuu EU-toimiston ohjaukseen. EU-toimiston palveluita hyödynnetään Kainuussa jo hyvin, mutta enemmän hyötyä toimistosta voidaan saada aktivoimalla kv-toimintaa myös paikallisesti Tähän liittyen Kainuu liitto:

- osallistuu aktiivisesti Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteisen kansainvälisen toiminnan tukihankkeen suunnitteluun ja toimeenpanoon.
- käynnistää Europe Direct -tiedotuspisteen Kainuuseen, mikäli rahoitus järjestyy (hakemus jätetty).

Kansainväliset verkostot

Kainuun liiton rooliin kuuluvaa EU-alueen sisäistä ja sopimukseen perustuvaa yhteistyötä tehdään pääsääntöisesti eri järjestöjen ja verkostojen kautta. Kainuu toimii kansainvälisissä verkostoissa ja järjestöissä, joista keskeisimmät ovat:

1. Barents-yhteistyö

Kainuun liitto osallistuu Barentsin aluehallintojen väliseen yhteistyöhön alue-neuvoston, aluekomitean ja näiden työryhmien jäsenenä. Keskeinen tavoite on Barentsin alueen saavutettavuuden ja elinvoimaisuuden parantaminen. Barentsin alueellisen liikenne- ja logistiikkatyöryhmässä Kainuulla on vetovastuu toiminnasta.

Kainuu valmistautuu vuonna 2016–2017 Barentsin alueneuvoston puheenjohtajakautteen laatimalla toimintasuunnitelman ja varaamalla riittävät henkilö- ja muut resurssit tehtävää varten. Puheenjohtajuuskaudelle laaditaan toimintasuunnitelma. Puheenjohtajuuskauden menestyksekkääksi hoitamiseksi haetaan ulkopuolista rahoitusta henkilöresurssien vahvistamiseksi.

2. Venäjä-yhteistyö

Venäjänsuuntautuvassa poliittisessa yhteistyössä keskeinen on Euregio Karelian toiminta (Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa ja Karjalan Tasavalta). Vuonna 2014 on hyväksytty yhteinen asiakirja ”Euregio Karelian toiminnan pääsuunnat 2020”, jonka toteutukseen Kainuun liitto osallistuu.

EU:n ENI CBC -ohjelmista haettavissa olevassa rahoituksessa tulee vuonna 2015 välivuosi, jonka aikana Kainuun liitto pyrkii löytämään keinoja Venäjä-osaamisen ylläpitämiseksi maakunnassa. Kainuun liitto tukee muiden organi-

saatioiden Venäjä -hankkeita ja osallistuu niiden toteuttamiseen Venäjä-strategian pohjalta.

Kainuun liitto aktivoi ja koordinoi rahoituskauden 2014–2020 ENI CBC -hankkeiden valmistelua ja osallistuu hankkeisiin käytännössä.

Kainuun liitto selvittää Kainuun yhteistyömahdollisuuksia Kazakhstaniin (koulutusvienti), yhteistyötahonaan kunniakonsuli Taito Heikkinen.

3. NSPA -verkosto

Kainuun liitto osallistuu Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden verkoston (Northern Sparsely Populated Areas) toimintaan. Sen keskeinen tavoite on EU:n harvaan asuttujen alueiden EU:n erityistuen asema ja sen vahvistaminen.

Kainuu osallistuu NSPA -verkoston yhteiseen, OECD:n toteuttamaan aluetutkimukseen, jolla tuotetaan pohjatietoa pohjoisen, harvaan asutun alueen olosuhteista ja mahdollisuuksista tulevaa EU-rahoituskautta varten.

4. Jäsenyydet eurooppalaisissa verkostoissa EU-toimiston välityksellä

Kainuun liitto toimii eurooppalaisissa verkostoissa Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston välityksellä. Näitä ovat mm. Euroopan raja-alueiden liitto (AEBR). Kainuun liitto kuuluu Euregio Karelian ja AER:n alaiseen RUR@CT –verkostoon.

Euroopan alueellisen yhteistyön (EAY) ohjelmat ja raja-alueohjelmat (ENI)

Euroopan Unionissa alueiden välistä yhteistyötä toteutetaan ja rahoitetaan EU-ohjelmakaudella 2014–2020 EAY- ja ENI -ohjelmilla. Kainuun liitto toimii EU:n ohjelmissa ja tulevan ohjelmakauden ohjelmien valmistelussa seuraavasti:

- Karelia CBC -ohjelman toteutukseen osallistutaan ohjelmahallinnossa sekä valmistellaan ja toteutetaan ohjelmahankkeita;
- Itämeren alueen -ohjelman toteutukseen osallistutaan ohjelmahallinnossa sekä hankkeilla;
- Pohjoisen Periferian -ohjelman osalta osallistutaan ohjelman hankkeiden valmisteluun,
- Kolarctic CBC -ohjelmassa Kainuulla on mahdollista osallistua nykyistä näkyvämmiin hankkeiden toteutukseen mm. Murmanskin ja Arkangelin suuntaan.

Kainuun liitto aktivoi ja koordinoi kansainvälistä hanketoimintaa maakunnassa, valmistelee ja toimeenpanee Kainuun maakuntaohjelmaa toteuttamalla maakuntastrategian painopisteisiin liittyviä hankkeita. Kainuun liitto voi tilata tai osarahoittaa maakuntaohjelmaan liittyvää toimintaa.

Rahoitusohjelmiin on nimetty vastuuhenkilöt seuraavasti:

- Baltic Sea Region Programme 2014-2020/ Heimo Keränen

- Northern Periphery and Arctic Programme 2014-2020/ Paula Karppinen
- Interreg Europe 2014–2020/ Jouni Ponnikas
- Karelia CBC / Paavo Keränen
- Kolarctic CBC/ Paavo Keränen

EU:n erillisohjelmien hyödyntäminen Kainuussa

EU:n erillisohjelmien merkitys korostuu rakennerahastorahoituksen pienentyessä.

Kainuun liitto osallistuu EU:n erillisohjelmien hankkeisiin aluekehitysviranomaisen roolissa sekä aktivoi kainuulaisia toimijoita hyödyntämään kansainvälisiä rahoituskanavia. Kainuun Edulla ja muilla kainuulaisilla toimijoilla tulee olla aktiivinen ja vahva rooli kansainvälisten hankkeiden toteuttajana, mitä Kainuun liitto osaltaan tukee.

Kainuun liitto hakee aktiivisesti tietoa ja osaamista erillisohjelmiin liittyen ja tukee kainuulaisia toimijoita hankkeiden toteuttamisessa. Erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston palveluita hyödynnetään tässä prosessissa.

3.1.4 Viestintä, markkinointi ja yhteiskuntasuhteet

Kainuun liiton viestinnän ja markkinoinnin perustehtävä on tukea Kainuun ohjelmassa määriteltyjen strategisten tavoitteiden saavuttamista. Toinen keskeinen tehtävä on maakunnan liiton organisaatioviestinnästä huolehtiminen. Viestinnän ja markkinoinnin näkökulma tulee huomioida myös Kainuun edunvalvonnassa ja liiton yhteiskuntasuhteiden hoidossa.

Viestintää ja markkinointia johtaa maakuntajohtaja tukenaan viestintöpäällikkö, jonka työpanosta ostetaan Kainuun sotelta (väh. 20 % työajasta). Organisaatiossa viestintä ja markkinointi kuuluu hallinnon vastuualueeseen ja hallintotiimiin.

Viestinnän erityisosaamista vahvistetaan vuonna 2015 siten, että organisaatioon palkataan kokopäiväinen verkkotiedottaja. Lisäksi viestinnän resurssina on osa-aikainen markkinointisihteeri (60 %). Viestintää ja markkinointia hoidetaan kuitenkin Kainuun liitossa läpäisyperiaatteella, eli jokainen työntekijä on osaltaan vastuussa viestinnästä. Viestinnän ammattilaisten tehtävänä on viestinnän suunnittelu, kehittäminen ja koordinointi sekä muiden työntekijöiden tukeminen ja opastaminen.

Viestintä tehtäväkokonaisuutena:

Kainuun liitolla on lakisääteinen velvollisuus tiedottaa kansalaisille vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuksista ja niiden vaikutuksista. Viestinnän kanavia ovat mediatiedotus ja oma sähköinen viestintä (verkkosivusto, sosiaalinen media, uutiskirje) sekä tarpeen mukaan maksulliset ilmoitukset. Vuonna 2015 painopisteenä on kan-

sainvälisen viestinnän kehittäminen ja Kainuun liiton uuden verkkosivuston kieliversioiden käyttöönotto.

Markkinointi tehtäväkokonaisuutena:

Perussopimuksen mukaan Kainuun liiton tehtävänä on huolehtia kansallisella ja kansainvälisellä tasolla maakunnan positiivisesta tunnettavuudesta yhdessä maakunnan muiden toimijoiden kanssa. Kainuun markkinoinnissa maakunnan liitto toimii siis ennen kaikkea yhteistyöverkoston ylläpitäjänä ja kehittäjänä.

Vuonna 2015 painopisteenä on Kainuu Helsingissä 2014 -teemavuoden ja Kainuun Edun Made in Kainuu -hankkeen (2013 - 2014) jatkohoito, onnistumisen hyödyntäminen ja yhteistyöverkoston ylläpito. Yksittäisistä tehtävistä keskeinen on nykyisen maakuntaportaalin korvaavan Tutustu Kainuuseen -sivuston lanseeraus ja kehittäminen sekä kieliversioiden käyttöönotto.

Kainuussa järjestetään vuonna 2015 myös useita valtakunnallisia tapahtumia (mm. valtakunnallinen yrittäjäjuhla), joissa liiton roolina on koko Kainuun vahvuuksien esille tuominen. Kainuun liitto kutsuu koolle Kainuun viestintäfoorumin.

3.2 Aluekehitys

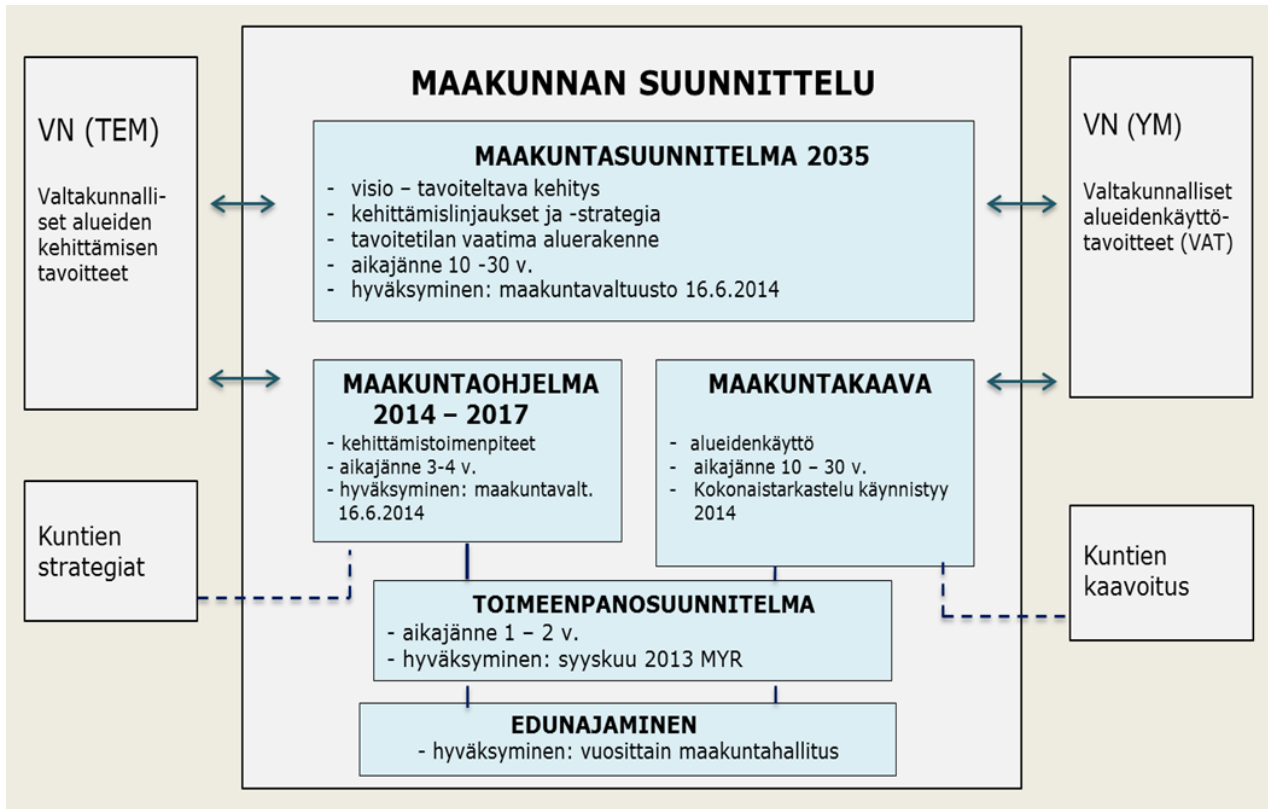
Aluekehityksen perustehtävät

Kainuun liiton aluekehitysyksikön toimintaa ohjaavat aluekehityslaki ja kesäkuussa 2014 hyväksytty Kainuu-ohjelma, joka koostuu pitkän tähtäyksen strategisesta maakuntasuunnitelmasta 2035 ja maakuntaohjelmasta 2014–2017. Suunnitelmaosiolla suunnataan ja ohjelmaosiolla ohjataan kehittämistoimia, joiden keskeisin työkalu on maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma sekä siihen liittyvä yhteisesti sovittu edunvalvonta. Laajalla maakuntaohjelmalla on alueellisessa kehittämistyössä erityisen vahva asema, joka tulee aluekehityslaista (§ 32–34). Maakuntakaava ohjaa ja osoittaa maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) kohdentaa varojen käyttöä hanketasolla yhdessä päätettyihin kehittämiskohteisiin lyhyellä aikajänteellä. Käytännössä se uudistetaan vuosittain, vaikka viimeisin TOPSU onkin hyväksytty MYR:ssä vuosille 2015–2016 (ks. seuraava kuva)

Perustehtävät ovat seuraavat:

- Aluekehityslain (7/2014) mukaisen kansallisen ja EU:n alue- ja koheesiopolitiikan suunnittelun ja toteuttamisen johtaminen ja koordinointi Kainuussa sekä
- Aluekehitysviranomaiselle kuuluvat muut tehtävät
- Lakisääteinen alueyhteistyö Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan välillä sekä yhteistyö koko Itä- ja Pohjois-Suomessa

- Kainuun liitolle perussopimuksen mukaan kuuluvat tai muuten sovitut tehtävät.

Kuva 2. Kainuun suunnittelujärjestelmä ja siihen liittyvät ohjelmat sekä suunnitelmat.

3.2.1 Kainuu-ohjelman toteutus / Maakuntastrategia- ja ohjelmatyö sekä sen toimeenpano

Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma ovat lakisääteisen aluesuunnittelun ja -kehittämisen keskeiset välineet. Maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma on yhdistetty yhdeksi "Kainuu-ohjelmaksi", jonka maakuntavaltuusto on hyväksynyt 16.6.2014. Lisäksi on laadittu pohjoisten maakuntaliittojen yhteistyössä Pohjois-Suomen strategia, jossa on nostettu esiin yhteisesti ajettavia teemoja ja painopisteitä.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma TOPSU

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) on asiakirja, jonka maakunnan liitto valmistelee ja maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) hyväksyy.

TOPSU kootaan lähtökohtaisesti kahden vuoden välein, mutta tarkistetaan vuosittain.

Mukana TOPSU:n valmistelussa ovat olleet Kainuun ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Kainuun liitto. Kainuun liitto kiersi myös Kainuun kunnat keväällä 2014, jolloin saatiin esityksiä kuntien strategisista linjauksista. Lisäksi pyydettiin laajasti hanke-ehdotuksia Kainuu-ohjelman toimeenpanoon kesän 2014 aikana. TOPSU:n valmistelun yhteydessä on päivitetty myös Kainuun edunajamishankkeista koostuvaa ”*Kainuun hankeluettelo 2014–2015*”, joka tähtää valtion talousarvion valmisteluun ja seuraavaan hallitusohjelmaan. Hankeluettelo hyväksytään Kainuun maakuntahallituksessa.

TOPSU:lla ohjataan ennen kaikkea hanketoimintaa siten, että maakuntaohjelman strategiset linjaukset ja painopisteet tulevat huomioiduksi. Eri rahoittajatahojen rahoituskriteerit täytetään ja Kainuun ”taantuma kammitetaan” – etupainotteisesti ja mahdollisimman konkreettisilla sekä yritystoiminnan kehittämistä priorisoivilla toimenpiteillä, joita ovat

1. aluekehittämis- ja yrityshankkeet
2. edellytyksiä luovat yhteistyö-, kaavoitus- ja infrastruktuurihankkeet
3. edunajamistoimenpiteet.

On huomattava, että 22.9.2014 hyväksytty TOPSU tarkistetaan vuoden kuluessa ja välttämättä kaikki TOPSU:n kehittämislinjaukset tai kärkitoimenpiteet eivät etene toteutukseen – ja toisaalta toteutukseen voidaan ottaa myös sellaisia toimenpiteitä, joita TOPSU:ssa ei ole mainittu.

Tämän toimeenpanosuunnitelman valmistelussa huomio on kiinnittynyt lähinnä alkavan rakennerrahasto-ohjelmakauden hankkeistukseen. Maaseutu- ja kalatalousrahastojen sekä eri raja-alue sekä Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien käynnistyminen tapahtuu vuosien 2015 ja 2016 aikana. Nämä tulevat tarkentumaan seuraavassa TOPSU-päivityksessä. Alueelle suoraan suunnattujen kehittämisresurssien vähetessä tuetaan entistä voimakkaammin erilaisten kilpailtujen rahoituslähteiden hyödyntämistä hankkeiden toteuttamiseksi.

Ennakointi, seuranta ja tietopalvelu

Aluekehityksen ennakointi on Kainuu-ohjelman tavoitteiden toteutumisen aktiivista seurantaa sekä EU-ohjelmien toteutuksen ja vaikuttavuuden arviointia. Liitto hankkii maakunnallisen ennakointi- ja seurantatehtävän tarvitsemat aluetilasto- ja paikkatiedot ja tekee yhteistyötä kuntien, ELY -keskuksen, Kainuun Edun ja muiden toimijoiden kanssa. Kainuun liitto huolehtii siitä, että maakunnallista ennakointia toteutetaan ja kehitetään myös jatkossa. Tavoitteena on

- maakunnan sisäisen yhteistyön kokoaminen ja verkostojen laajentaminen, tulosten seurantatyön tehostaminen ja ennakoivan otteen vahvistaminen,

- kuntia sekä muita julkisten palvelujen tuottajia palvelevien selvitystehtävien organisointi sekä kuntien suunnittelua palvelevien osa-alueiden hankinta- ja käyttöyhteistyö sekä
- luoda ja vakiinnuttaa ennakointi- ja seurantatiedon portaali ja sen kautta rakentuva toimiva ennakointiverkosto.

Elinkeinopolitiikka

Maakunnallista elinkeinopolitiikkaa toteutetaan sidosryhmäyhteistyönä. Kainuun Edun, kuntien elinkeinotoiminnan ja kolmannen sektorin kesken tiivistetään vuorovaikutusta. Kuntakierroksilla ja kuntajohtajakokouksissa käsitellään liiton, Kainuun Elyn, Kainuun Edun ja kuntien elinkeinopolitiikan linjausta, yhteistyön kehittämistarpeita sekä ajankohtaisasioita.

Elinkeinopolitiikkaa uudistetaan osana uuden maakuntaohjelman toimeenpanoa.

- Maakuntaohjelman toimeenpanossa vahvistetaan ennakoivaa otetta: uuden ohjelmakauden käynnistyessä säilytetään kainuulaiset hyvät käytännöt kehittäen samalla prosesseja entistä proaktiivisemmiksi.
- Päättävän ohjelmakauden hankkeita hallinnoidaan ja valvotaan vakiintuneella toimintamallilla
- Yrittäjyyttä edistävät hankkeet Kainuussa.

Paltamon työllisyyskokeilun viimeinen vuosi oli 2013. Vuonna 2014 - 2016 toiminta jatkuu pienimuotoisena ja uudistuneena säästyneen rahoituksen turvin.

Kainuun liitto osallistuu kumppanin roolissa järjestelyihin vuoden 2015 valtakunnallisten yrittäjäpäivien järjestämiseksi Kainuussa.

Hankerahoitus

Liitto saa valtiolta vuosittain EU-rahoitusta. Päätöksentekoa ja käyttöä ohjaa rahoituslaki. Liiton omasta budjetista varataan rahoitusta kohdennettavaksi mm. joidenkin hankkeiden omarahoitukseen, sillä maakunnan kehittämisraha on valtion budjetissa esitetty poistettavaksi.

Uusi ohjelmakausi 2014 - 2020 käynnistyi 5.5.2014 EURA 2014 järjestelmän avauduttua. Hankehallinnon osalta toimitaan saatujen ohjeiden, maakunnan yhteistyöryhmän ja liiton omien päätösten mukaisesti. Kainuun liitto joutuu sopeuttamaan rakennerahastojen hallinnointitehtävät (välittävän viranomaisen tehtävä) uuden ohjelmakauden määrittelemään teknisen tuen määrään. Teknisen tuen käytöstä Pohjois-Suomen maakunnan liitot ovat tehneet keskinäisen sopimuksen, jonka mukaan suuralueelle yhteisiä tehtäviä hoitaa/koordinoi Lapin liitto.

3.2.2 EU -ohjelmien toimeenpanon organisointi

Kainuun liiton tehtävänä on organisoida ohjelmien toimeenpano aluekehityslain mukaisesti. Kainuun liitto toteuttaa yhteistyössä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa suuralueen toteutussuunnitelman ja sopii teknisen tuen käytöstä. EU-ohjelmien v. 2014–2020 toteutus on alkanut käytännössä jo vuoden 2014 kuluessa. Kainuun liiton tehtävänä on edellisen ohjelmakauden Itä-Suomen EAKR-ohjelman toteutuksen koordinointi, joka kestää vuoden 2015 loppuun ohjelman sulkemiseen asti

Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) hallinnointi

Vuonna 2014 alkaneella EU-ohjelmakaudella MYR:n rooli ohjelman toteutuksen koordinoinnissa on vahvistunut. Liitto huolehtii MYR:n ja sen sihteeristön hyvästä toimivuudesta.

3.2.3 Euroopan alueellisen yhteistyön (EAY) ja raja-alueohjelmien (ENI) ohjelmat

Euroopan Unionissa alueiden välistä yhteistyötä toteutetaan ja rahoitetaan EU-ohjelmakaudella 2014-2020 EAY- ja ENI-ohjelmilla. Kainuun liitto toimii EU:n ohjelmissa ja tulevan ohjelmakauden ohjelmien valmistelussa ja hanke-toiminnan aktivoinnissa seuraavasti:

- Karelia CBC -ohjelman toteutukseen osallistutaan ohjelmahallinnossa sekä valmistellaan ja toteutetaan ohjelmahankkeita;
- Itämeren alueen -ohjelman toteutukseen osallistutaan ohjelmahallinnossa sekä hankkeilla;
- Pohjoisen Periferian -ohjelman osalta osallistutaan ohjelman hankkeiden valmisteluun,
- Kolarctic CBC -ohjelmassa Kainuun liitännäisjäsenyys mahdollistaa osallistumisen nykyistä näkyvämmiin hankkeiden toteutukseen mm. Murmanskin ja Arkangelin suuntaan.

Näiden ohjelmien valmistelu- ja hyväksymisprosessit ovat käynnissä – niitä seurataan ja valmistellaan sekä niiden toteutukseen valmistaudutaan. EU:n erillisohjelmia Kainuun liitto ei suoraan toteuta, mutta osallistuu aluekehitysviranomaisen roolissa useisiin hankkeisiin, jossa rahoituksen ehtona on alueviranomaisen sitoutuminen.

3.3 Alueidenkäyttö

Maakuntakaavoitus on Kainuun liiton lakisääteinen päätehtävä alueiden kehittämisen rinnalla. Maakuntakaavan laatiminen, ajan tasalla pitäminen sekä kehittäminen perustuvat maankäyttö- ja rakennuslakiin. Maakuntakaava ohjaa ja osoittaa maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavoitusta, sen seuranta ja kaavoituksen ohjausta tehdään yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Vastuualueen muut tehtävät hoidetaan asetettujen tavoit-

teiden mukaisesti. Alueidenkäyttö osallistuu kuntien kanssa vuosittain käytävään kehittämiskeskusteluun sekä Kainuun liiton ja kuntien väliseen kuntakierrokseen.

3.3.1. Maakuntakaavoitus

Vireillä olevat kaupan vaihemaakuntakaava ja tuulivoimamaakuntakaava valmistellaan maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi ja edelleen ympäristöministeriön vahvistettaviksi. Kokonaismaakuntakaavan tarkistaminen käynnistetään ajantasaistamista edellyttävien maankäyttömuotojen osalta.

Maakuntakaavoituksen ja edunvalvonnan kannalta tarpeellisia selvityksiä toteutetaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

3.3.2. Muut viranomaistehtävät

Kuntien kaavoituksen ohjausta toteutetaan neuvotteluin ja lausuntoja antamalla sekä osallistumalla kuntien ja ELY -keskuksen välisiin kehittämiskeskusteluihin. Lausunnot valmistellaan annettujen aikataulujen puitteissa.

3.3.3. Liiton sisäiset tehtävät tehtäväjaon mukaisesti

Paikkatietoasiat

Paikkatietoon liittyviä mahdollisuuksia hyödynnetään Kainuun liiton suunnitteluprosesseissa. Alueidenkäyttö vastaa Kainuun liiton paikkatieto-osaamisesta ja sen kehittämisestä.

Vaikutusten arviointi

Suunnitelmiin ja ohjelmiin liittyvät vaikutustenarviointimenetelmät ovat keskeinen osa suunnitteluprosesseja. Alueidenkäyttö vastaa niihin liittyvästä osaamisesta ja sen kehittämisestä.

Edunajaminen

Kainuun liiton edunajamistyöhön osallistutaan erityisesti vastuualueeseen liittyvien tehtävien osalta. Alueiden käyttöön ja liikenteeseen liittyviin alueellisiin, maakuntien välisiin sekä kansallisiin yhteistyöryhmiin osallistutaan Kainuun liitolle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Hankkeet

BIOKOS -hankkeen loppuun saattaminen. Osallistutaan mahdollisiin käynnistyviin hankkeisiin Kainuun liiton edunajamis- ja kehittämistavoitteiden mukaisesti.

3.4 Hallintopalvelut

Luottamushenkilöhallinto

Kainuun liiton ylin päättävä elin on kuntavaalikaudeksi valittava maakuntavaltuusto. Maakuntavaltuusto päättää mm. liiton taloussuunnitelmasta ja talousarvioista, hyväksyy tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen. Maakuntavaltuustossa on 37 jäsentä. Kuntien valtuustot valitsevat maakuntavaltuuston jäsenet Kainuun liiton perussopimuksen mukaisesti niiden asukasluvun perusteella. Maakuntavaltuusto kokoontuu toimintavuoden aikana kolme kertaa. Tavoite on pitää kokouksia vaalikauden aikana eri puolilla Kainuuta.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitus vastaa Kainuun liiton hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä ohjaa ja valvoo Kainuun liiton viraston toimintaa. Maakuntavaltuusto valitsee maakuntahallitukseen 13 jäsentä toimikaudeksi 2015 – 2016 poliittisten valtasuhteiden sekä kunnallisen edustavuuden mukaan.

- Maakuntahallitus kokoontuu toimintavuoden aikana 10 – 12 kertaa.
- Osa maakuntahallituksen kokouksista pidetään jäsenkunnissa.
- Pidetään tarvittaessa teemakohtaisia iltakouluja ja neuvotteluja.
- Osallistutaan liiton edunajamiseen sekä kansainväliseen toimintaan.

Maakuntahallituksen asettamat toimikunnat ja työryhmät sekä muut maakunnalliset työryhmät työskentelevät saamansa toimeksiannon mukaisesti. Näitä ovat mm. Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnat.

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR)

Maakuntahallitus asettaa maakunnan yhteistyöryhmän aluekehityslain mukaisesti. Yhteistyöryhmässä ovat edustettuina:

- 1) maakunnan liitto ja sen jäsenkunnat,
- 2) ohjelmaa rahoittavat valtion viranomaiset ja muut valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot,
- 3) alueen kehittämisen kannalta keskeiset tahot, kuten työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt, sekä muut kansalaisyhteiskuntaa edustavat tai ympäristöjärjestöt ja sukupuolten tasa-arvoa edistävät järjestöt.

Maakuntaliiton ja sen jäsenkuntien edustajat valitaan valtuuston toimikaudeksi. Maakuntahallitus on nimennyt yhteistyöryhmälle puheenjohtajan, jonka tulee olla kuntalaisia tarkoitettu luottamushenkilö, sekä muiden osapuolten ehdotuksesta kolme varapuheenjohtajaa, joiden tulee olla yhteistyöryhmän jäseniä.

Maakunnan yhteistyöryhmän kokoonpanoon kuuluu lisäksi kahdeksan asiantuntijajäsentä Metsäkeskuksesta, Akavasta, STTK:sta, Pro Agria Kainuusta,

Pohjois-Suomen aluehallintovirastosta, Kajaanin yliopistokeskuksesta ja Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy:stä.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö valmistelee asiat myr:n käsiteltäväksi. Sihteeristössä on edustettuna rahoittajatahot ja maakuntajohtaja toimii sen puheenjohtajana

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 71 §:n nojalla valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioidava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet liitossa toteutuneet. Maakuntavaltuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan seitsemän jäsentä. Tarkastuslautakunta työskentelee laatimansa työohjelman mukaisesti.

Kuntayhteistyön lujittaminen

Aluekehityslain mukaisesti Kainuun liiton tehtävänä on edistää kuntien ja maakunnan välistä yhteistyötä. Säännölliset kuntajohtajakokoukset toteutetaan ja valmistellaan Kainuun liitossa (vuosikello). Liitto kehittää kuntaneuvottelujen sisältöjä ja prosesseja 2015 kuntakierroksella ottaen huomioon informaatio- ja yhteystarpeet kuntien luottamushenkilöjohtoon. Kainuun liitto osallistuu Kainuun kuntarakenne-selvitykseen ja Pohjois-Suomen sote-alueen valmisteluun. Kainuun liitto organisoii Kuntaliiton kuntapäivän, joka suunnataan erityisesti alueen kuntapäätäjille.

Virasto

Kainuun liiton virasto sijaitsee Kauppakatu 1:ssä. Virasto hoitaa hallinnon tukipalvelut. Työssä tarvittavat välineet, ohjelmat ja laitteet on pidetty ajanmukaisina. Liiton prosessien sähköistäminen (mm. toimielinten sähköiset esityslistat) jatkuu. Tietohallinnon osalta on tarve saada joustoa liiton omista tarpeista lähtevien välineiden ja ohjelmistojen käyttöön.

Kainuun liiton palveluksessa on vuonna 2015 n. 25 henkilöä vakituudessa työtai virkasuhteessa tai perustellusta syystä määräaikaisessa työsuhteessa.

Kuvio 3: Kainuun liiton henkilöstösuunnitelma 2015

Kainuun liitto aktivoi osaltaan yhteydenpitoa korkeakouluopiskelijoihin, jotta nuoren työvoiman rekrytointi maakuntaan olisi jatkossa helpompaa. Tähän liittyen liiton palvelukseen otetaan vuosittain 2 – 4 tilapäistä henkilöä esim. työllistämistuella, kesätyöntekijäksi tai työharjoitteluun sekä annetaan opinnäyte-työtoimeksiantoja. Liitto rekrytoi oman kokoaikaisen verkkotiedottajan.

Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua tehtäväkuvansa mukaiseen ammattitaitoa kehittävään koulutukseen vahvistaen ammatillista osaamistaan. Henkilökunnan kielikoulutukseen kiinnitetään huomiota.

Kerran vuodessa järjestetään henkilökunnan sisäinen kehittämisspäivä, jossa yhdessä analysoidaan liiton tilannetta ja suunnitellaan toimenpiteitä vastaisuuden varalle.

4. LIITON TALOUS

4.1 Vuoden 2015 talousarvio

Toimintatuotot

Kainuun liiton toimintatuotot koostuvat kolmesta pääkokonaisuudesta. Varsinainen toiminta katetaan lähes täysimääräisesti jäsenkuntien maksuosuuksilla.

Toisen ryhmän muodostavat EAKR -ohjelmatyön tekninen tuki, Itä-Suomen ohjelmakoordinaation tuki.

Kolmas ryhmä ovat omien hankkeiden rahoitusosuudet kuten Kainuun ennakointi -hanke sekä Laajakaista-hankkeen jatko.

Toimintakulut

Toimintakuluista merkittävimmän, selkeästi osoitettavan erän muodostavat henkilöstömenot. Suurimman menoerän kokonaisuutena muodostavat kuitenkin palvelujen ostot.

Normaalien toimintamenojen lisäksi talousarviossa on varauduttu mm. seuraavanlaisiin menoihin:

- Suomen Kuntaliiton palvelumaksu
- Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin EU-toimisto
- Europe Direct -tiedotuspiste
- Oulun Kauppakamarin jäsenmaksu
- Yhteistyö Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa
- Maakunnallinen nuorisovaltuusto

Liiton hallinnoimat hankkeet

Liiton hallinnoimat hankkeet eivät ole liiton jäsenkuntien maksuosuuksilla kattua toimintaa omarahoitusosuutta lukuun ottamatta. Hankkeista syntyneet menot katetaan EU-tuella, kansallisella tuella sekä hankkeiden omilla tuilla.

Talouden tulos

Vuoden 2015 talousarvioesityksen tulos rahoituserien jälkeen on 0 euroa eli se on tasapainossa. Taseessa 1.1.2015 aloittavan Kainuun liiton peruspääomaosuus on 487 870,91 euroa.

4.2 Toiminta- ja taloussuunnittelukauden taloussuunnitelma

Kainuun liiton toimintamenojen sekä jäsenkuntien maksuosuuksien muutokset seuraavat kuntatalouden kehitystä.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa maakuntavaltuusto asettaa toimielin- ja tehtäväkohtaisesti toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarvion hyväksymisen jälkeen maakuntahallitus hyväksyy tarkemman käyttösuunnitelman liiton hallintosäännön mukaisesti.

Maakuntavaltuustoa sitova taso talousarviossa on 2 558 336 euroa (= jäsenkuntien maksuosuudet). Tarkoitus on, että maakuntavaltuusto oikeuttaa talousarviota hyväksyessään maakuntahallituksen tarvittaessa ylittämään talousarvion sillä edellytyksellä, etteivät jäsenmaksuosuudet nouse.

Tuloslaskelma 2015 ja taloussuunnitelma 2015 – 2017

KAINUUN LIITTO TULOSLASKELMA 2015 ja TS2015 - 2017							
	TA2014	TA2015	Muutos %	TA2016	Muutos %	TA2017	Muutos %
Myyntituotot	0	0		0		0	
Kuntien maksuosuudet	2 528 000	2 558 336	1,20 %	2 583 919	1,00 %	2 609 759	1,00 %
Tuet ja avustukset	1 055 176	421 248	-60,08 %	425 460	1,00 %	429 715	1,00 %
Muut tuotot	15 000	6 000	-60,00 %	6 060	1,00 %	6 121	1,00 %
TOIMINTATUOTOT	3 598 176	2 985 584	-17,03 %	3 015 440	1,00 %	3 045 594	1,00 %
Henkilöstökulut	1 684 091	1 598 367	-5,09 %	1 614 354	1,00 %	1 630 500	1,00 %
Palvelujen ostot	1 430 237	1 133 793	-20,73 %	1 145 129	1,00 %	1 156 578	1,00 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	155 150	68 070	-56,13 %	68 750	1,00 %	69 436	1,00 %
Muut toimintakulut	328 698	185 354	-43,61 %	187 207	1,00 %	189 078	1,00 %
TOIMINTAKULUT	3 598 176	2 985 584	-17,03 %	3 015 439	1,00 %	3 045 592	1,00 %
TOIMINTAKATE	0	0	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	0	0	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	0	0	0	0	0	0	0
TULOSLASKELMA	0	0	0	0	0	0	0

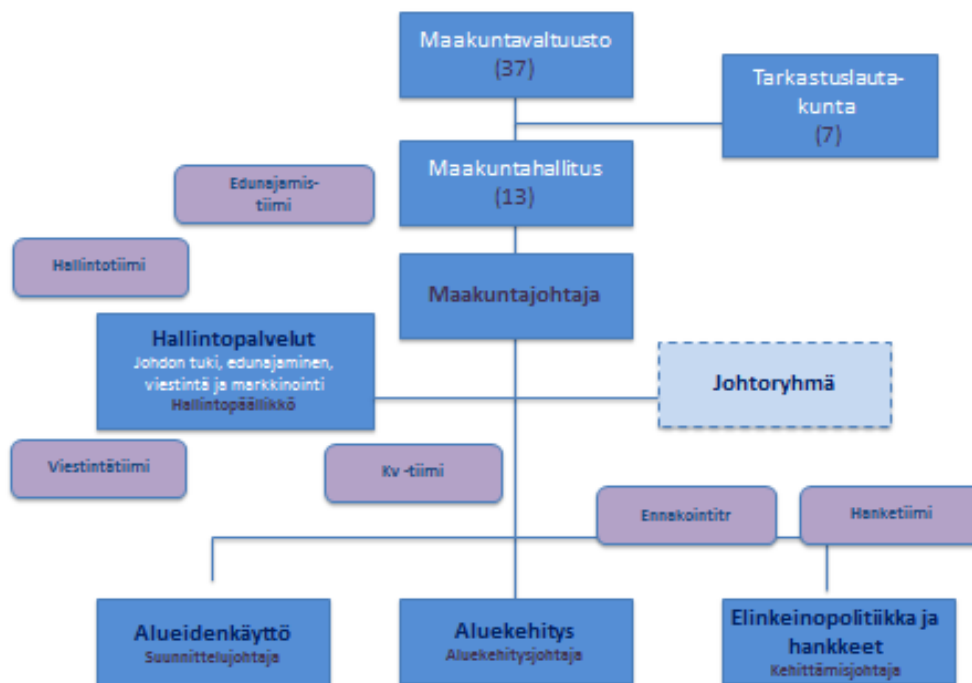
Vuoden 2016 alustava talousarvio on laskettu 1 prosentin korotuksella.

JÄSENKUNTIEN MAKSUOSUUSLASKELMA VUODELLE 2015 v. 2013 ASUKASLUVUN PERUSTEELLA

Kunta	Asukasluku vuonna 2012	Asukasluku vuonna 2013	Maksuosuus 2014 euroa	Maksuosuus 2015 euroa	Muutos euroa	%:ia koko maksuosuudesta
Hyrnsalmi	2 603	2 565	81 556	82 052	496	3,2 %
Kajaani	37 973	37 868	1 189 759	1 211 367	21 607	47,1 %
Kuhmo	9 240	9 104	289 505	291 230	1 725	11,5 %
Paltamo	3 743	3 620	117 275	115 801	-1 474	4,6 %
Puolanka	2 931	2 878	91 833	92 065	232	3,6 %
Ristijärvi	1 450	1 427	45 431	45 649	218	1,8 %
Sotkamo	10 682	10 659	334 685	340 973	6 287	13,2 %
Suomussalmi	8 813	8 661	276 126	277 058	932	10,9 %
Vaala	3 250	3 193	101 828	102 142	313	4,0 %
Yhteensä	80 685	79 975	2 528 000	2 558 336	30 336	100 %

Kainuun kuntien maksuosuudet Kainuun liitolle vuonna 2015

4.3 Kainuun liiton organisaatio

Kaavio 1. Kainuun liiton organisaatio 1.1.2015

5. SEURANNAN JA ARVIOINNIN PÄÄKOhteet

Kainuun aluekehittämistä koskevat tavoitteet ja niiden mittarit on hyväksytty osana Kainuu-ohjelmaa. Kainuun liitto aluekehitysviranomaisena seuraa ja ennakoii tavoitteiden saavuttamista ja laajemmin aluekehitystä. Tehtävää varten toimii erityinen ennakointi- ja seurantaryhmä. Ryhmän vetäjänä toimii aluekehitysasiantuntija Jouni Ponnikas. Ryhmä laatii työskentelyään ja raportointiaan varten suunnitelman (vuosikello), jonka mukaan aluekehityksen tilanteesta raportoidaan maakuntahallitusta osana maakuntajohtajan tilannekatsauksia. Kainuun liitto ylläpitää kuiskintaa.fi –ennakointiportaalia, johon Kainuun kehitystä koskevat tilasto- ja ennakointitiedot sekä niistä tehdyt analyysit ja keskustelut kootaan.

Edunajaminen

- maakuntahallitus arvioi edunajamisen teemat ja yksittäisten toimenpiteiden toteutumisen toimintakertomuksessa.
- hankekohtaista edunvalvontaa koordinoi, seuraa ja arvioi edunajamistiimi.

Viestintä

- viestinnän uudelleen organisoituminen ja keskeiset toimenpiteet arvioidaan toimintakertomuksessa.
- eMaileri- uutiskirje on säännöllisessä käytössä.
- perusviestintä toteutuu vuosisuunnitelman mukaan. Arvioidaan johtoryhmässä.

Elinkeinopolitiikka ja hankkeet

- yhteistyöryhmät ja rahoitusprosessit
- toimivat uudistuneina. Arvioidaan toimintakertomuksessa.
- rahoitetuista hankkeista tehdään toteutumisraportti vuosittain maakuntahallitukselle.

Aluekehitys

- Maakuntaohjelman toimeenpanoprosessi toteutuu suunnitellusti ja maakuntaohjelman toteutumisesta raportoidaan kerran vuodessa; toimeenpanosuunnitelma tarkistetaan vuosittain (hyväksytetään MYR:ssä ja tuodaan hallitukselle tiedoksi).
- Ennakoinnin ja seurannan toimintamalli kehitetään hankesuunnitelman tavoitteiden mukaisesti: ennakointiportaali ja ennakointijärjestelmä vakiinnutetaan ja toimii vuoden 2015 aikana; kehittämistyötä jatketaan koko suunnittelukauden yhdessä keskeisten sidosryhmien kanssa.
- Kansainvälisestä yhteistyöstä ja osallistumisesta kansainvälisiin ohjelmiin raportoidaan vähintään kerran vuodessa maakuntahallitukselle;

seurannan kriteereinä / indikaattoreina käytetään kansainvälisten verkostojen aktiivisuutta, kansainvälistä hanketoimintaa ja toiminnan Kainuu-ohjelman mukaisuutta.

- Omista toteutushankkeista raportoidaan vähintään kerran vuodessa maakuntahallitukselle ja loppuarvioinnit esitellään hankkeiden päättyttyä; arviointikriteereinä käytetään hankesuunnitelmissa asetettuja tulostavoitteita.

Alueiden käyttö

- tuulivoimamaakuntakaava maakuntavaltuuston hyväksyttävänä huhtikuun kokouksessa.
- kokonaismaakuntakaavan tarkistamista koskeva aloituspäätös maakuntavaltuuston huhtikuun kokouksessa, tarkistamisen lähtökohdat ja tavoitteet -raportti maakuntahallituksen hyväksyttävänä vuoden 2015 loppuun mennessä.
- omista toteutushankkeista raportti kerran vuodessa maakuntahallitukselle viimeistään elokuun kokouksessa.

Liiton talous ja henkilöstö

- talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain johtoryhmässä ja raportoidaan säännöllisesti maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle.
- henkilöstö osallistuu koulutuksiin useammin kuin vuonna 2014 (mittarina eTyöpöydän ”Henkilöstöraporttien koulutusosio”).
- kehityskeskustelut käydään kattavasti vähintään kerran vuodessa (johtoryhmä arvioi toteutuman ja mahdolliset lisätarpeet)